

ПЕТЧЕНКО М. В., кандидат економічних наук, доцент

Харківський національний університет внутрішніх справ

*ГЛАЗУНОВА О. О., кандидат економічних наук, науковий співробітник
відділу організації наукової роботи та гендерних питань*

*Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету
внутрішніх справ*

ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Промисловість має визначальну роль у розвитку національної економіки, підтримує діяльність інших галузей економіки і є базою для створення робочих місць. Щоб підтримувати власну конкурентоспроможність, промислове виробництво має супроводжуватися впровадженням інноваційних технологій.

Проте, аналіз витрат промислового виробництва на інновації показує їх нестабільну динаміку, а їх частка за останнє десятиліття у ВВП лише у 2011 р. перевищувала 1 % (рис. 1).

При цьому, як свідчать статистичні дані (рис. 1), кількість інноваційно активних підприємств сягає максимуму у 2016 р., що супроводжувалося і збільшенням витрат на інновації після падіння обсягів у 2012–2014 рр.

У порівнянні із 2010 р. зростає частка витрат на інновації у наукових дослідженнях і розробках: якщо у 2010 р. вона складала 12,4 %, то у 2020 р. вже 18,4 %. При цьому спостерігається тенденція зростання частки вартості, сплаченої за виконання таких робіт стороннім організаціям, хоча переважною ще залишається частка вартості самостійно виконаних досліджень (рис. 2).

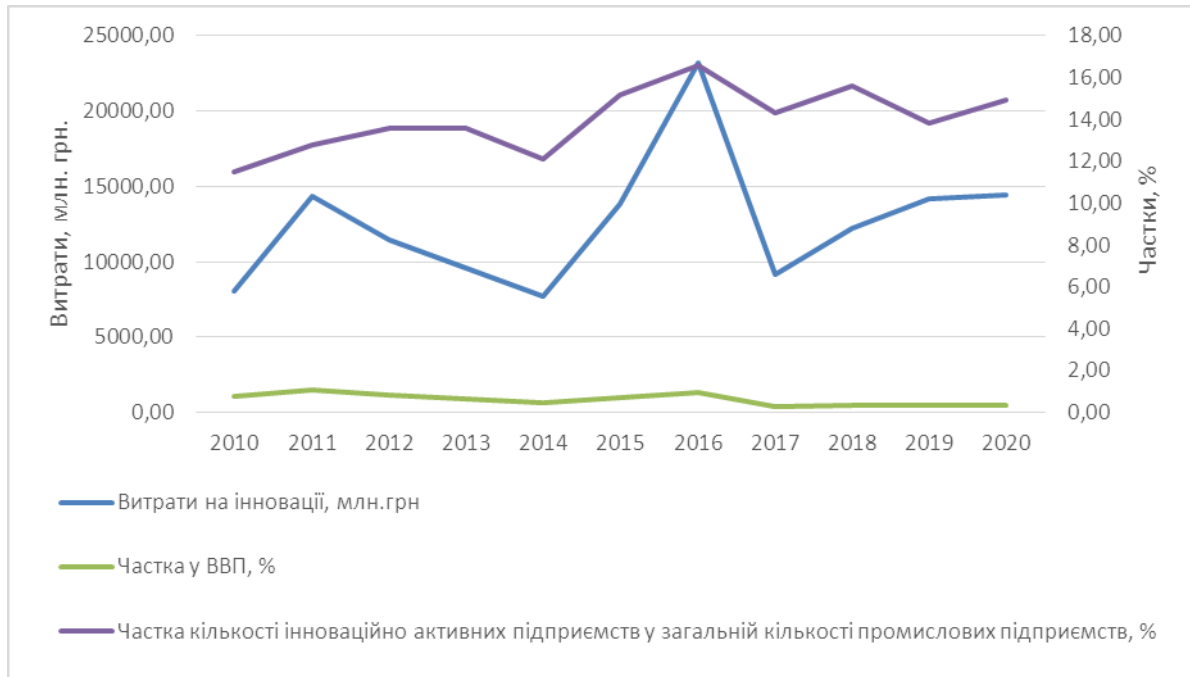

Рис. 1. Динаміка витрат на інновації промислових підприємств України и їх частка у ВВП

Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України [1]

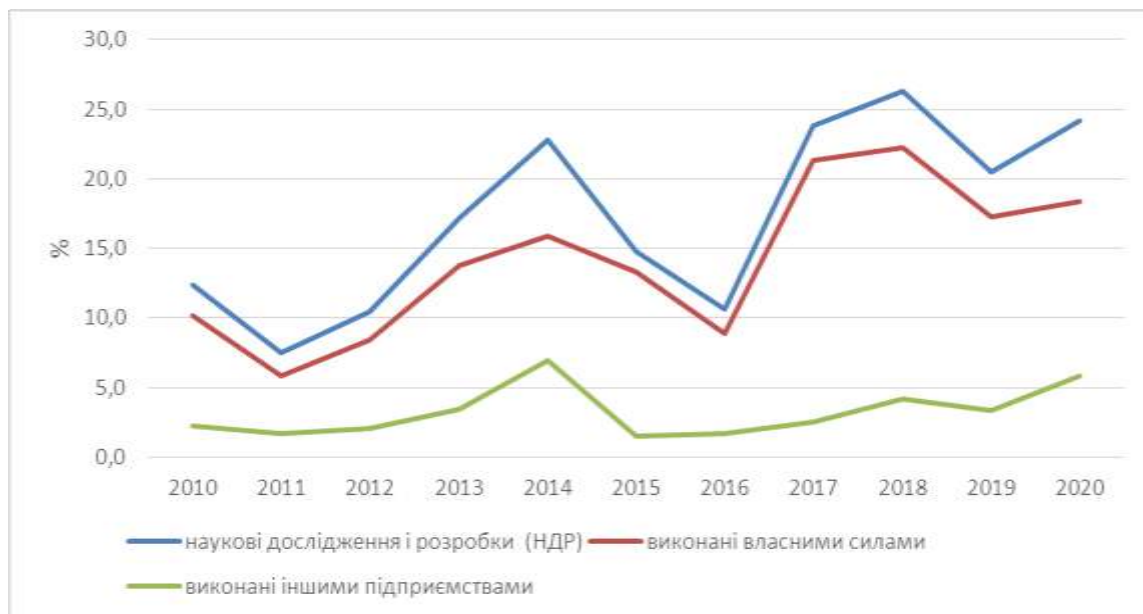

Рис. 2. Динаміка частки витрат на інновації промислових підприємств України у наукових дослідженнях і розробках, %

Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України [1]

Показовим є той факт, що найбільшу частку вартості інновації у наукових дослідженнях і розробках набувають у 2014 р. та у 2017–2018 рр., коли відбувається загальне зниження фінансування інноваційного розвитку промисловими підприємствами України.

Деталізація джерел фінансування загального обсягу інновацій промислових підприємств показує, що з 2010 р. суттєво зросла частка фінансування інновацій за рахунок власних коштів (з 59,4 % у 2010 р. до 85,4 % у 2020 р., а 2015–2016 рр. вона перевищує 94 %). При цьому частка фінансування з державного бюджету залишається низькою (рис. 3).

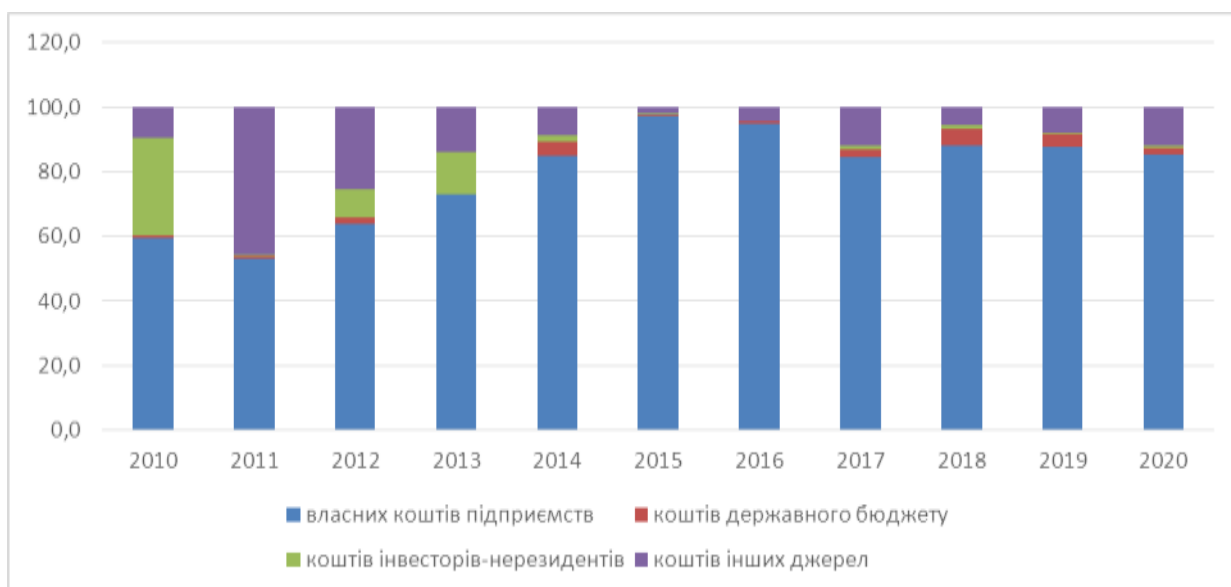

Рис. 3. Структура джерел фінансування інновацій промислових підприємств України, %

Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України [1]

За видами впроваджених інновацій у промисловому виробництві у 2020 р. спостерігається падіння частки нових продуктів та впроваджених машин та обладнання. Найактивніше впровадження нових продуктів констатовано у 2010 р. та 2018 р. (частка у інноваційній продукції складала близько 25 %), а машин та обладнання – у 2014 р. (більше 35 % в загальному обсязі інноваційної продукції), що проілюстровано на рис. 4.

Зниження виведення на ринок інноваційних нових продуктів свідчить про старіння бізнес-моделі діяльності промислових підприємств України, а нових інноваційних машин та обладнання – про старіння технологій промислового виробництва та потенційну загрозу втрати конкурентоспроможності.

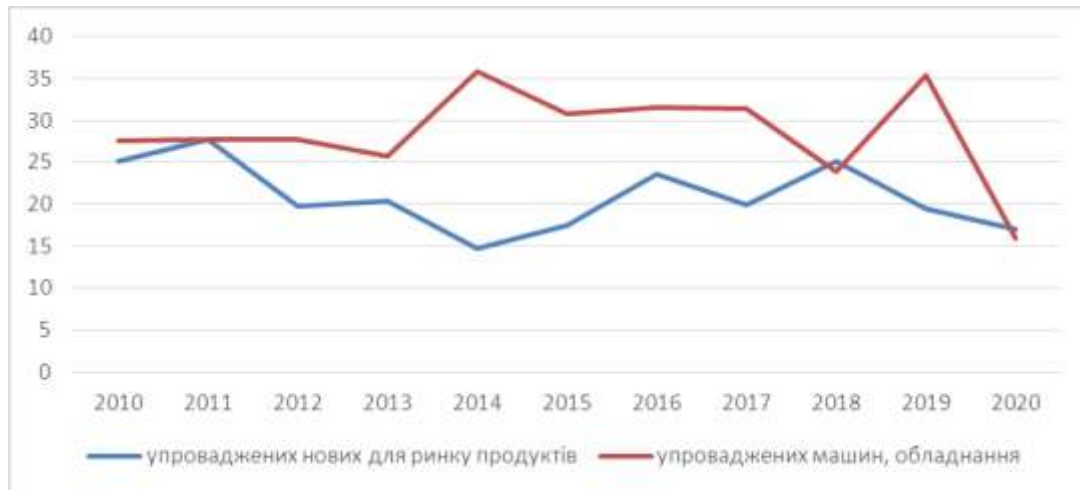

Рис. 4. Частка упроваджених нових продуктів, машин та обладнання, %

Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України [1]

В умовах воєнного стану, який з лютого 2022 р. упроваджений в Україні, інноваційний розвиток промисловості ще більше ускладнюється, що потребує створення широких можливостей для відновлення діяльності промислових компаній. Такі важелі у даний час вбачаються у держаній підтримці, податкових пільгах та державному субсидіюванні інновацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>